

FREDERICK UNIVERSITY

Έρευνα Απόψεων Πολιτών για το Παράκτιο και Θαλάσσιο Περιβάλλον Λεμεσού

Εισαγωγή

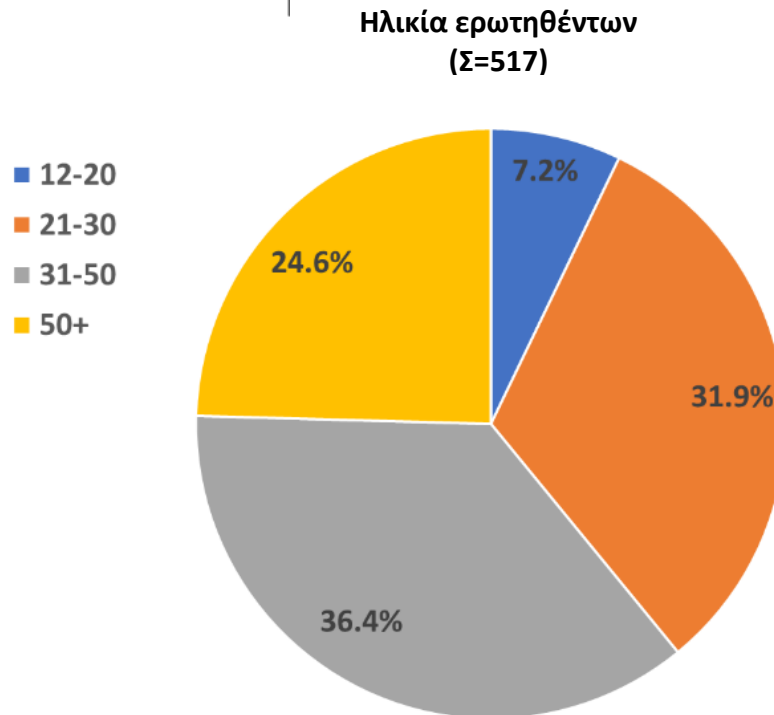
Η Λεμεσός έχει βιώσει πρωτοφανή ανάπτυξη την τελευταία δεκαετία, ενώ ο παράκτιος τουρισμός, η διεθνής επιχειρηματική κοινότητα και ιδιαίτερα ο ναυτιλιακός τομέας, εξακολουθούν να αποτελούν τις κύριες πηγές οξυγόνου για την τοπική οικονομία. Παράλληλα, τα ξενοδοχεία, τα λιμάνια και η μαρίνα, μαζί με τις πιο πρόσφατες αναπτύξεις ψηλών κτιρίων, θεωρούνται βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των παράκτιων υδάτων, των παραλιών και τελικά του φυσικού περιβάλλοντος και της ευημερίας των πολιτών. Ως εκ τούτου, είναι υψίστης σημασίας μια σχολαστική, βασισμένη στην επιστήμη και τις απόψεις των πολιτών έρευνα με προτεραιότητα να εντοπιστούν οι τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε να επιτευχθεί οικονομική ανάπτυξη με μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Την Παρασκευή 29 Μαΐου 2020, το Πανεπιστήμιο Frederick και ο Δήμος Λεμεσού διοργάνωσαν το πρώτο ετήσιο φόρουμ με τίτλο "Blue Limassol: Αειφόρο Παράκτιο και Θαλάσσιο Περιβάλλον». Λόγω των περιορισμών που επιβλήθηκαν από την πανδημία Covid-19, το φόρουμ διεξήχθη διαδικτυακά (υπό τη μορφή webinar). Το Webinar προσέλκυσε την προσοχή και έδωσε την ευκαιρία στο Πανεπιστήμιο Frederick να χρησιμοποιήσει τεχνολογικά εργαλεία και να διεξάγει μια έρευνα που αποτυπώνει τις απόψεις των πολιτών της Λεμεσού για σημαντικές πτυχές που μας αφορούν όλους.

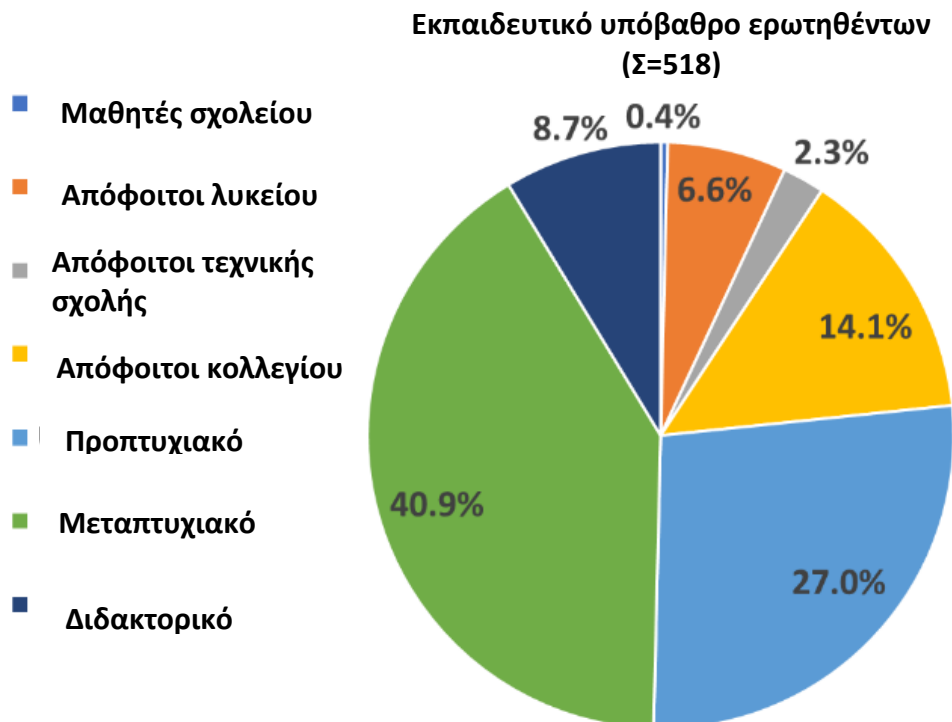
Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του Φόρουμ για τη Γαλάζια Λεμεσό, συλλέχθηκαν οι απόψεις των πολιτών για τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις ανησυχίες και τις προτεραιότητες. Σχεδιάστηκε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο όπου οι απαντήσεις συλλέγονταν διαδικτυακά την εβδομάδα που προηγήθηκε του Φόρουμ της Γαλάζιας Λεμεσού. Η ανταπόκριση στην προσπάθεια συλλογής πληροφοριών ήταν ιδιαίτερα επιτυχής καθώς πάνω από 500 άτομα συμμετείχαν στην έρευνα. Παρακάτω συνοψίζουμε τα κύρια αποτελέσματα των απαντήσεών τους.

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

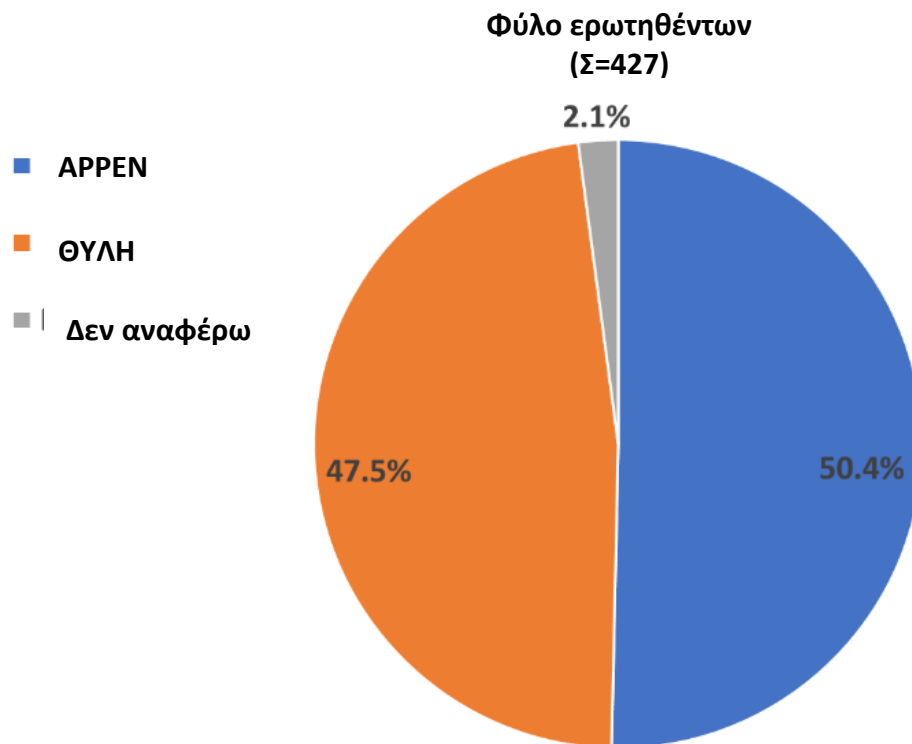
Στην έρευνα συμμετείχαν πάνω από 500 άτομα. Περίπου τα δύο τρίτα του δείγματος περιλάμβαναν άτομα άνω των 30 ετών (**Σχήμα 1**) και κατόχους μεταπτυχιακού διπλώματος (**Σχήμα 2**). Η εκπροσώπηση των φύλων ήταν σχεδόν ίση (**Σχήμα 3**) και περίπου τα τρία τέταρτα των ατόμων που απάντησαν το ερωτηματολόγιο ζουν ή εργάζονται στη Λεμεσό (**Σχήμα 4**).

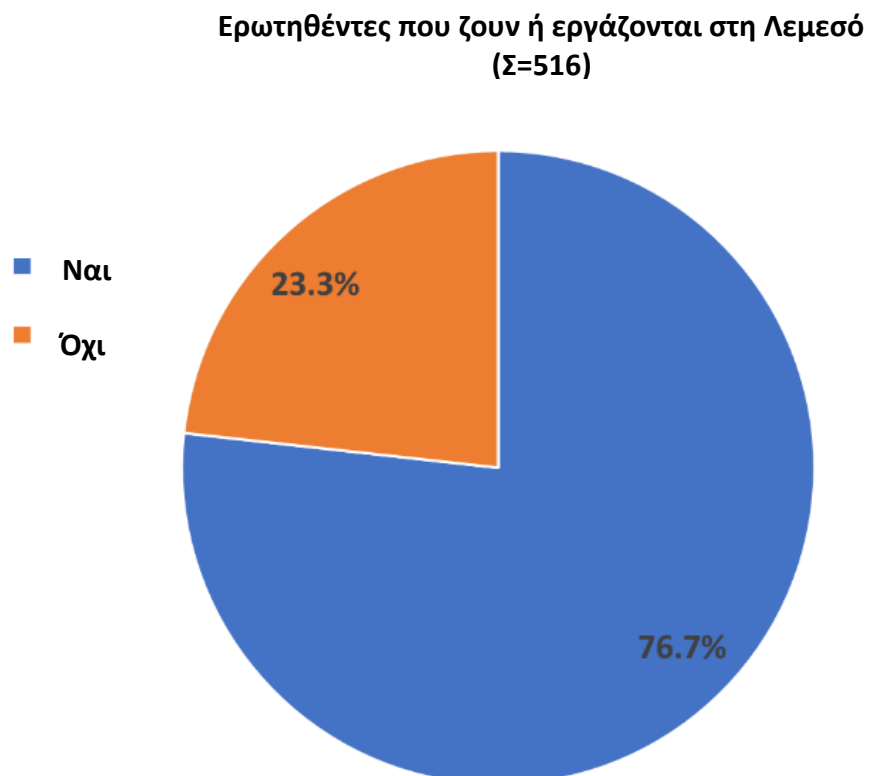
Σχήμα 1. Κατανομή ηλικίας των ερωτηθέντων.

Σχήμα 2. Εκπαιδευτικό υπόβαθρο των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα.

Σχήμα 3. Φύλο των ερωτηθέντων από την έρευνα.

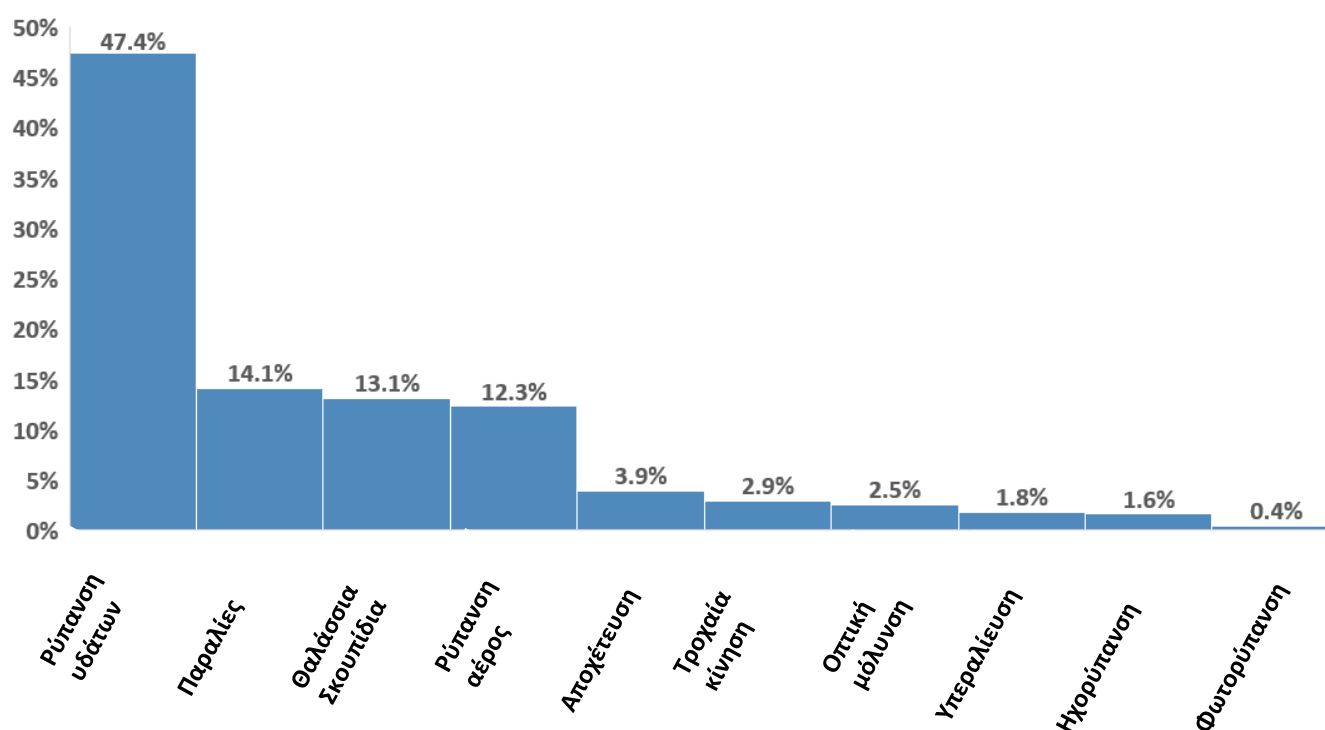
Σχήμα 4. Απαντήσεις για το αν οι ερωτηθέντες από την έρευνα ζουν ή εργάζονται στη Λεμεσό.

Κύρια αποτελέσματα της έρευνας

Το υπόλοιπο έγγραφο περιγράφει τις απαντήσεις στα κύρια ερωτήματα της έρευνας. Ο τίτλος κάθε γραφήματος παρέχει το ερώτημα της έρευνας και δηλώνει τον αριθμό των ερωτηθέντων (σε παρένθεση).

Περίπου 90% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι οι μεγάλες περιβαλλοντικές ανησυχίες για το παράκτιο περιβάλλον στη Λεμεσό στις οποίες πρέπει να δοθεί προτεραιότητα για βελτίωση, περιλαμβάνουν: Ρύπανση των υδάτων από οποιαδήποτε πηγή (47%), Παραλίες (14%), Θαλάσσια Απορρίμματα και Διαχείριση Αποβλήτων (13%) και Ατμοσφαιρική ρύπανση (12%) (Σχήμα 5).

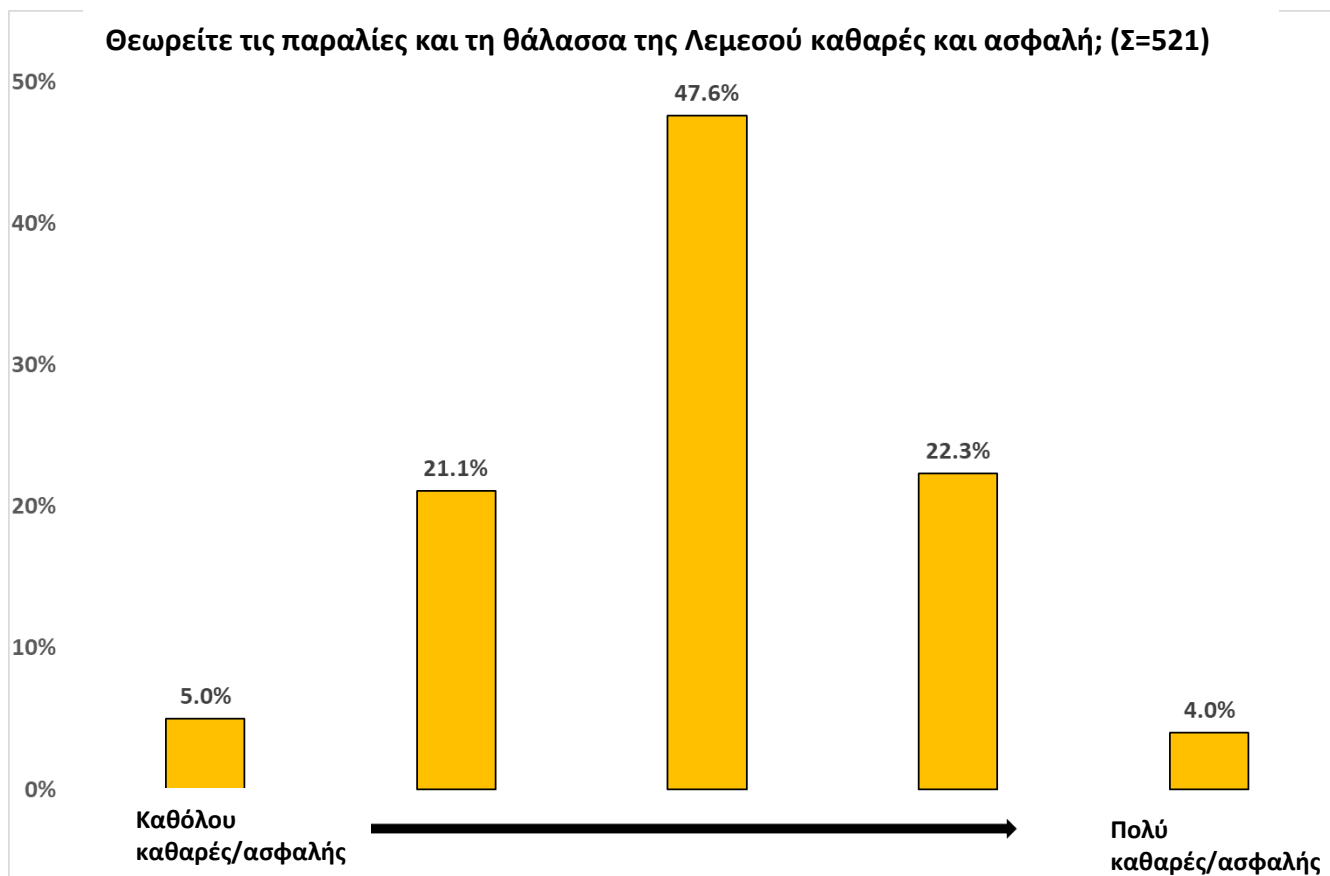
Όσον αφορά παράκτιες περιβαλλοντικές ανησυχίες, ποια είναι για εσάς η προτεραιότητα προς βελτίωση;
(Σ=511)

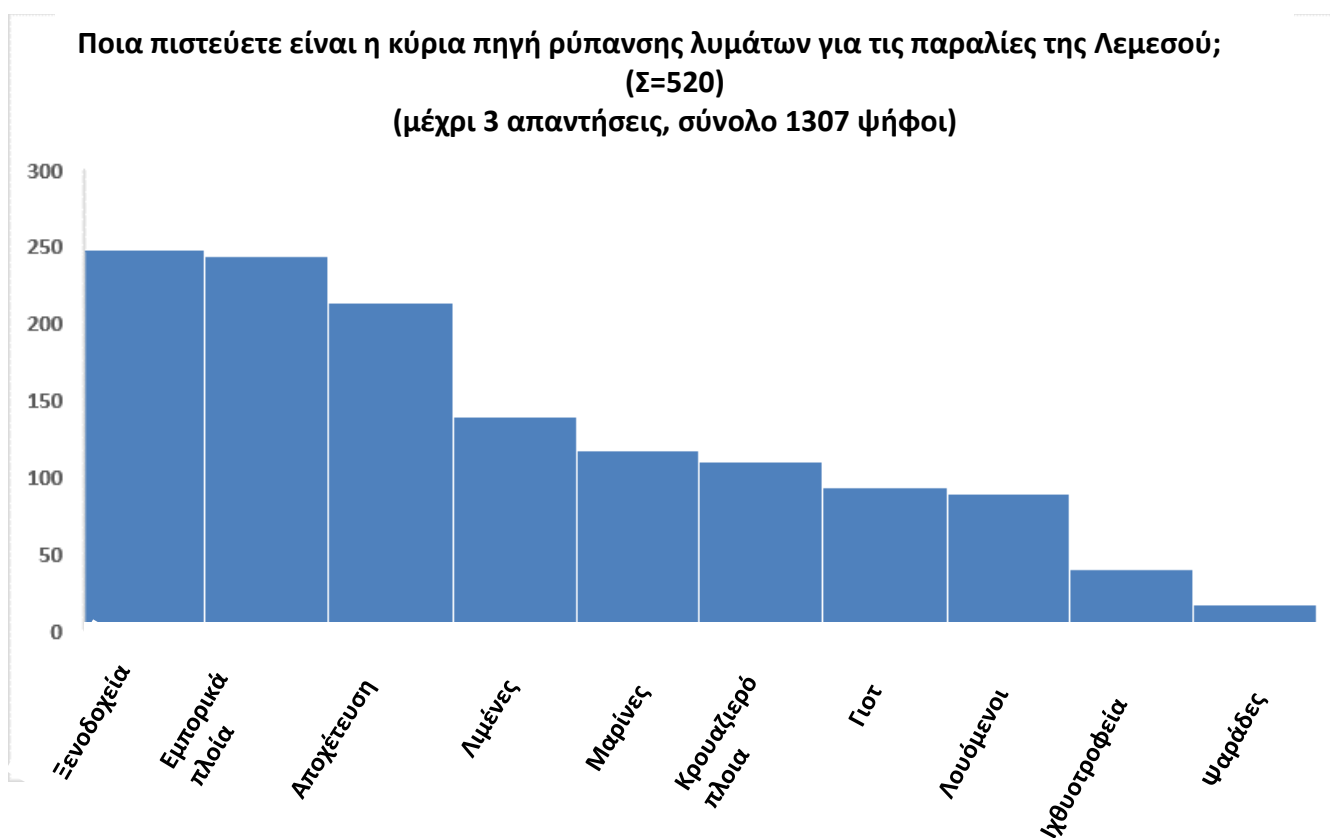
Σχήμα 5. Οι περιβαλλοντικές ανησυχίες των παράκτιων περιοχών.

Οι συμμετέχοντες χαρακτήρισαν τις Παραλίες της Λεμεσού ως «μέτριες» όσον αφορά την καθαριότητα και την ασφάλεια (Σχήμα 6).

Όταν ζητήθηκε να εντοπιστούν οι τρεις σημαντικότερες πηγές ρύπανσης των λυμάτων στις παραλίες της Λεμεσού, συγκεντρώθηκαν 1.307 ψήφοι. Η αντίληψη του κοινού είναι ότι τα ξενοδοχεία, τα εμπορικά πλοία και τα συστήματα αποχέτευσης είναι κυρίως υπεύθυνα για τη ρύπανση των λυμάτων. Σε μικρότερο βαθμό λιμάνια, μαρίνες και κρουαζιερόπλοια ή σκάφη αναψυχής. Οι ιχθυοτρόφοι και ψαράδες ευθύνονται λιγότερο (Σχήμα 7).

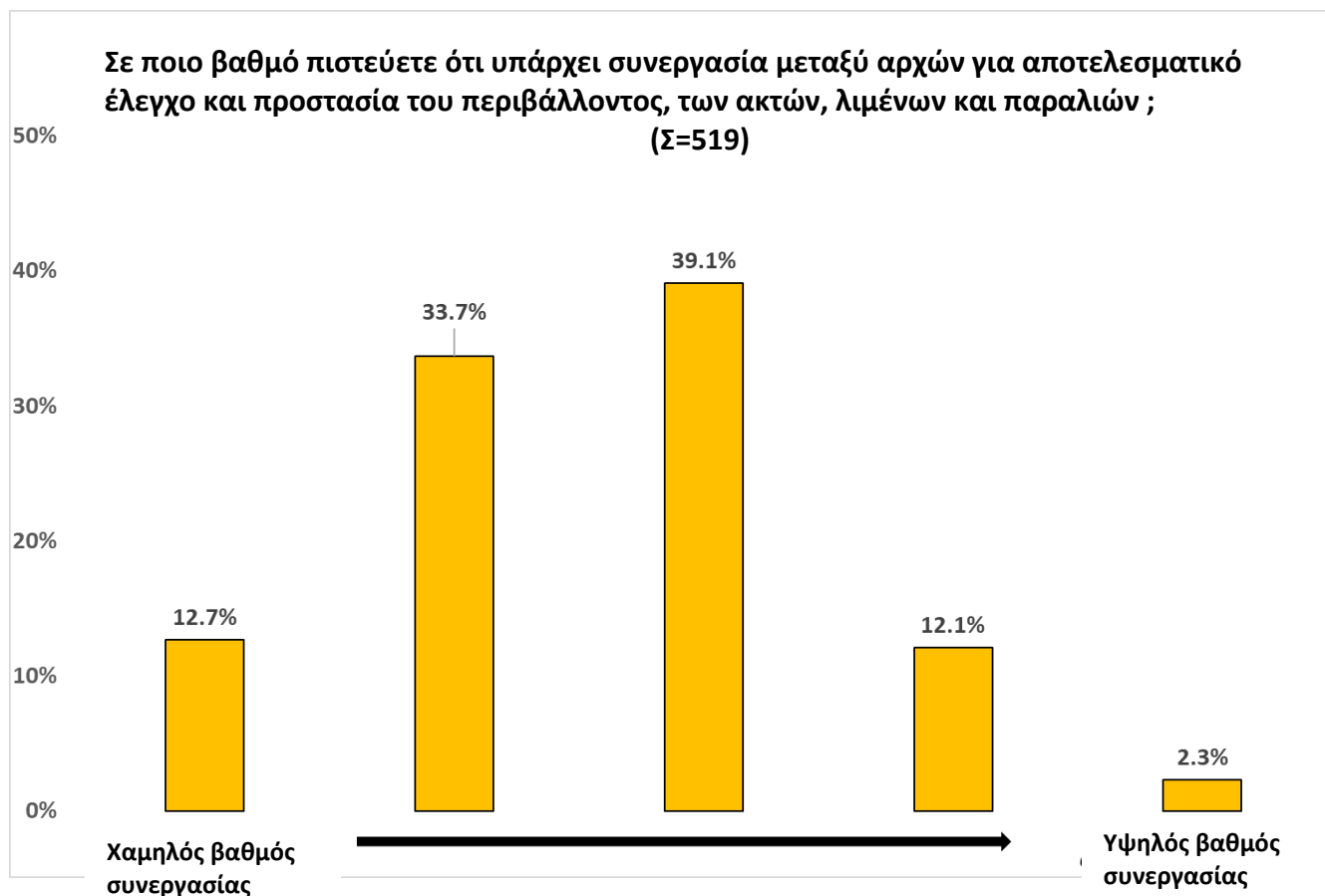

Σχήμα 6. Ασφάλεια και Καθαριότητα Παραλιών Λεμεσού.

Σχήμα 7. Πηγές ρύπανσης των λυμάτων.

Το ερώτημα σχετικά με τη γνώμη των πολιτών όσον αφορά το συντονισμό και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων αρχών για τον έλεγχο και την προστασία του περιβάλλοντος των παράκτιων υδάτων και των παραλιών, προκαλεί κάποιο σκεπτικισμό, καθώς μόνο το 2,3 % των συμμετεχόντων συμφώνησε ότι ο συντονισμός και η αποτελεσματικότητα των αρχών είναι στο καλύτερο επίπεδο (**Σχήμα 8**). Από την άλλη πλευρά, το 13 % εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του με την απονομή του χαμηλότερου βαθμού συντονισμού και αποδοτικότητας (**Σχήμα 8**).

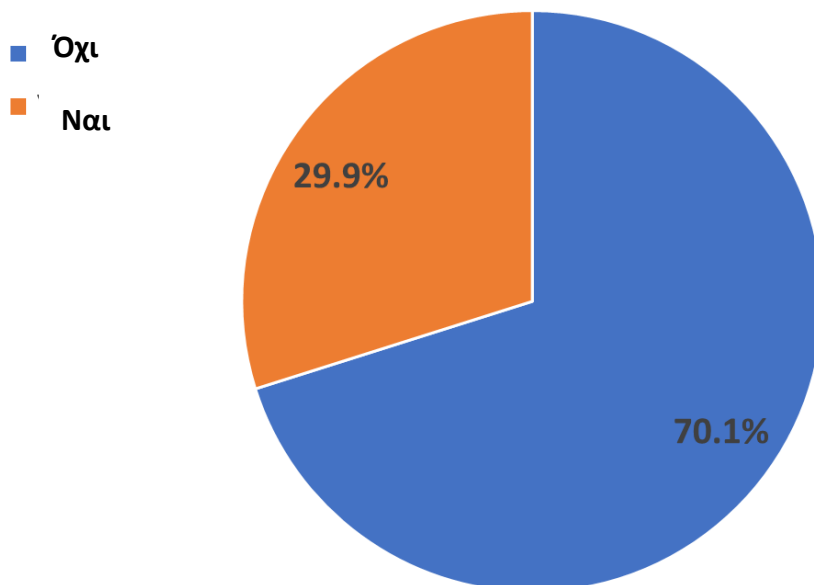

Σχήμα 8. Προστασία και έλεγχος από κυβερνητικούς φορείς.

Ενώ εκφράζουν τη δυσαρέσκειά τους για την αποτελεσματικότητα των αρχών, οι ερωτηθέντες έχουν αποκαλύψει έλλειψη επίγνωσης όσον αφορά σε ποιο δημόσιο σώμα να αποταθούν όταν εντοπίσουν ένα φαινόμενο ρύπανσης. Μόνο περίπου 30% γνωρίζουν σε ποια αρχή πρέπει να απευθυνθούν σε περίπτωση εντοπισμού παράβασης (**Σχήμα 9**).

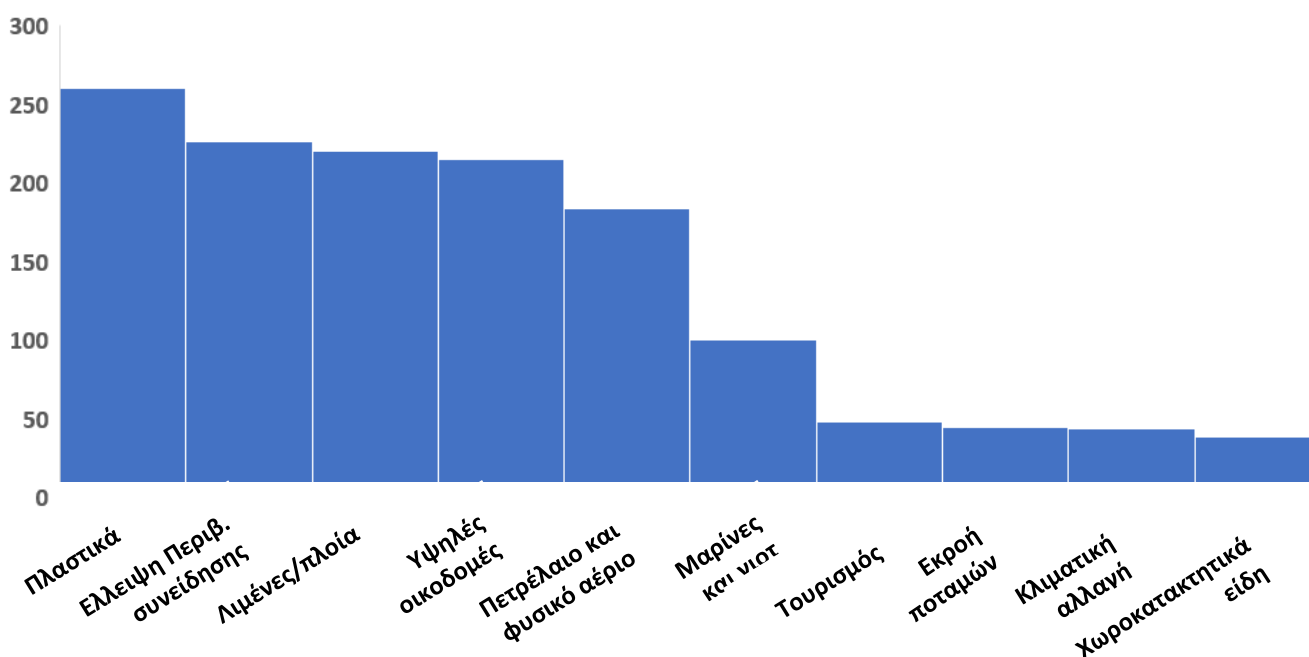
Όταν ζητήθηκε να εντοπιστούν οι τρεις σημαντικότερες απειλές για τα θαλάσσια οικοσυστήματα της Λεμεσού, 1.377 ψήφοι κατατέθηκαν από 518 ερωτηθέντες. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το κοινό θεωρεί τα Πλαστικά, τη χαμηλή Περιβαλλοντική Συνείδηση Πολιτών, τα Λιμενικά και Εμπορικά Πλοία και, την πρόσφατη έλευση των Ψηλών Κτιρίων ως τις σημαντικότερες απειλές (**Σχήμα 10**).

Σε περιπτώσεις περιστατικών ρύπανσης γνωρίζετε με ποια αρχή πρέπει να επικοινωνήσετε ;
(Σ=519)

Σχήμα 9.Επίγνωση πολιτών σχετικά με ποιους πρέπει να επικοινωνήσουν σε περίπτωση που εντοπίσουν παραβίαση.

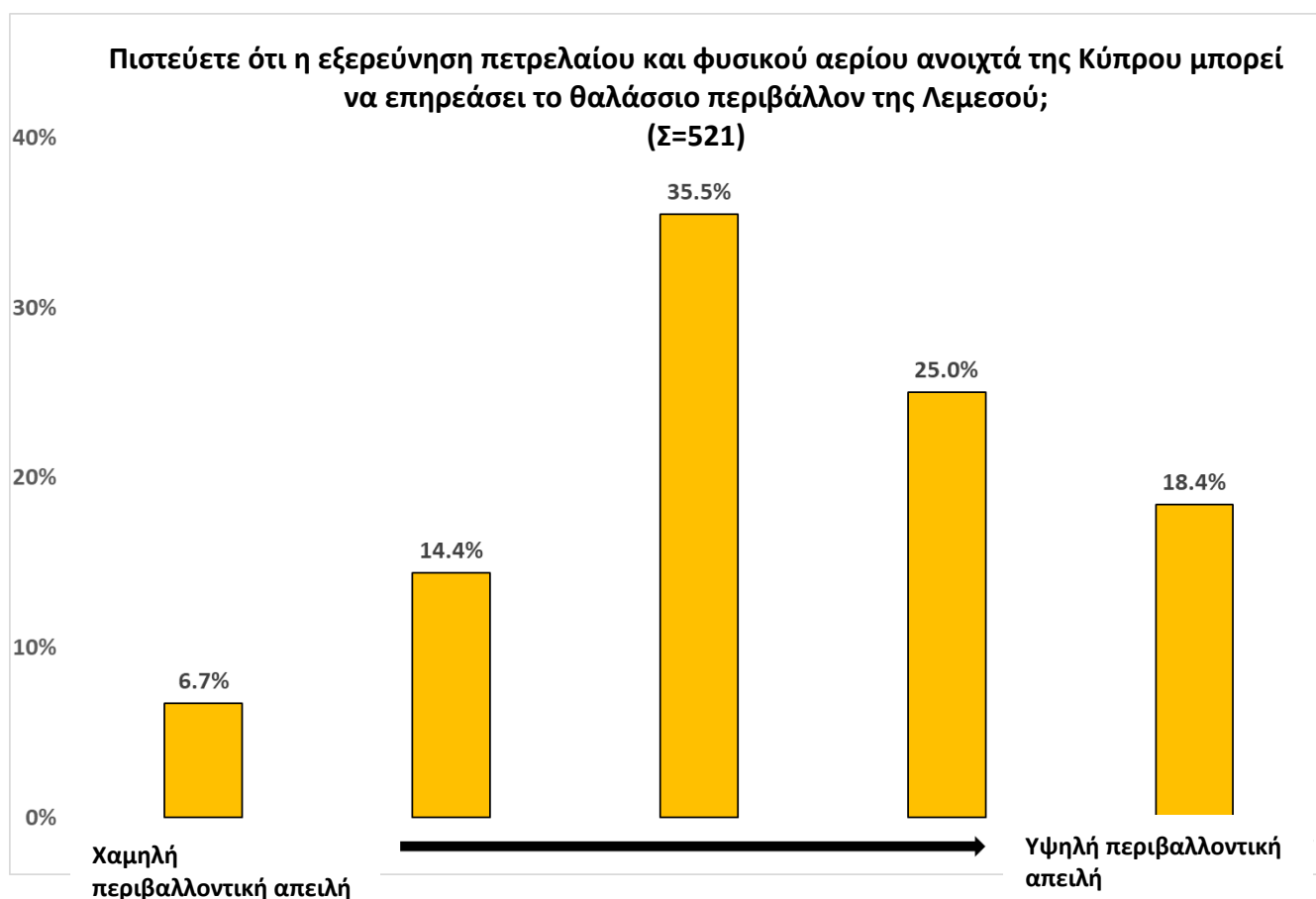
Ποιες θεωρείτε τις κύριες απειλές για το θαλάσσιο οικοσύστημα και τη 'γαλάζια σημαία' λουόμενων υδάτων για τη Λεμεσό;
(Σ=518)
(επιλογή μέχρι 3 απαντήσεων, 1377 ψήφοι)

Σχήμα 10.Κύριες απειλές για τα τοπικά θαλάσσια οικοσυστήματα.

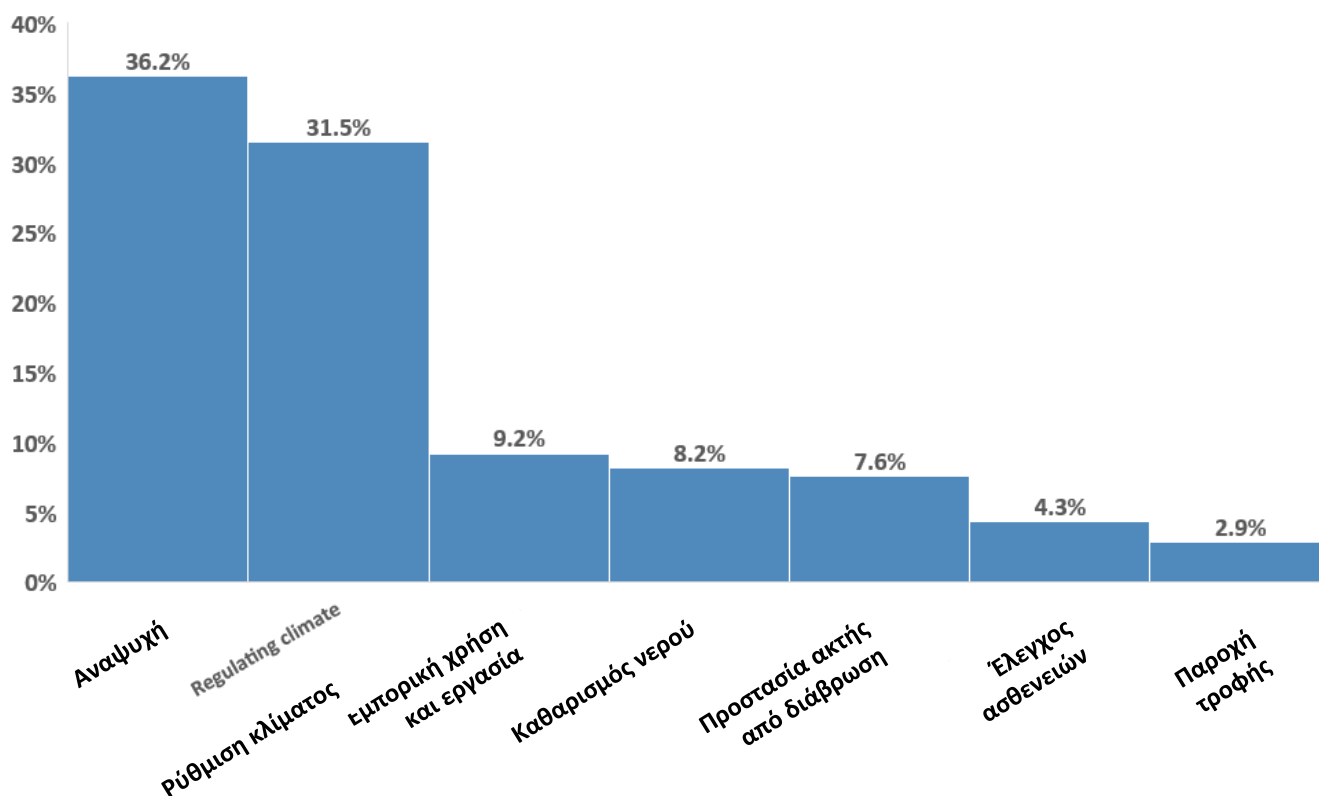
Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν επίσης εύλογες ανησυχίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου με δυσανάλογο ποσοστό (18,4 %) αποδίδοντας τον υψηλότερο δυνατό αντίκτυπο (**Σχήμα 11**).

Όταν τους ζητήθηκε να προσδιορίσουν το σημαντικότερο όφελος για τους πολίτες της Λεμεσού ενός «καλής ποιότητας» οικοσυστήματος περίπου τα δύο τρίτα του δείγματος προσδιόρισαν τις δραστηριότητες αναψυχής (κολύμπι, αλιεία, καταδύσεις, θαλάσσια σπορ) και τη ρύθμιση της ποιότητας του κλίματος και του αέρα ως τις σημαντικότερες υπηρεσίες/οφέλη του θαλάσσιου οικοσυστήματος (**Σχήμα 12**). Το αντιληπτό όφελος της αναψυχής συνάδει με την πρωταρχική ανησυχία των συμμετεχόντων όσον αφορά την ποιότητα των παράκτιων υδάτων, όπως παρουσιάζεται στο **Σχήμα 5** αφού δεν μπορεί να υπάρξει ψυχαγωγική δραστηριότητα σε μολυσμένα ύδατα.

Σχήμα 11. Επίδραση της Εξερεύνησης Πετρελαίου και Αερίου.

Τα οικοσυστήματα είναι σημαντικά για την ανθρώπινη υγεία και ευημερία. Ποιο είναι κατά την άποψή σας το σημαντικότερο όφελος για τους πολίτες της Λεμεσού; (Σ=511)

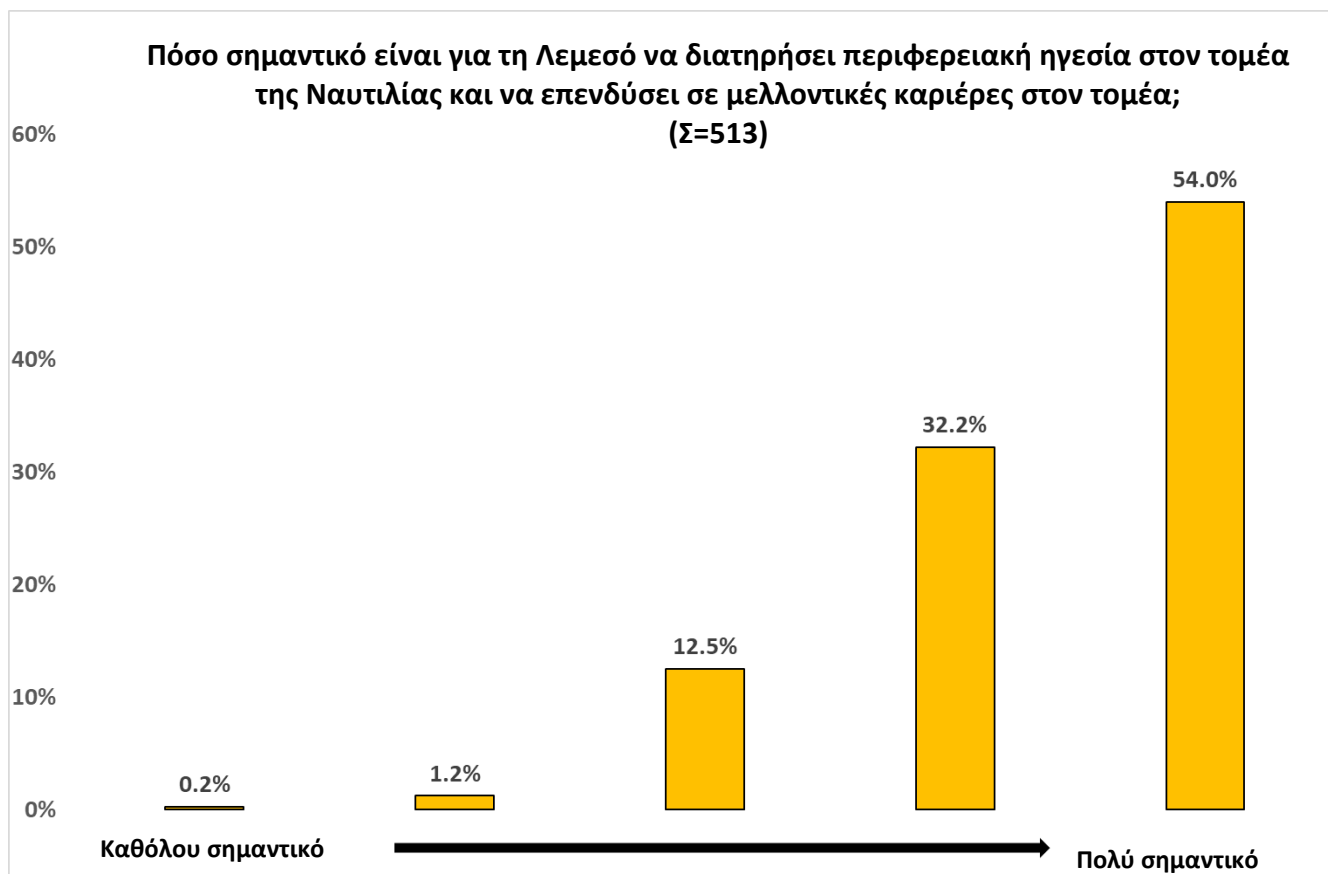

Σχήμα 12. Οφέλη και υπηρεσίες των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

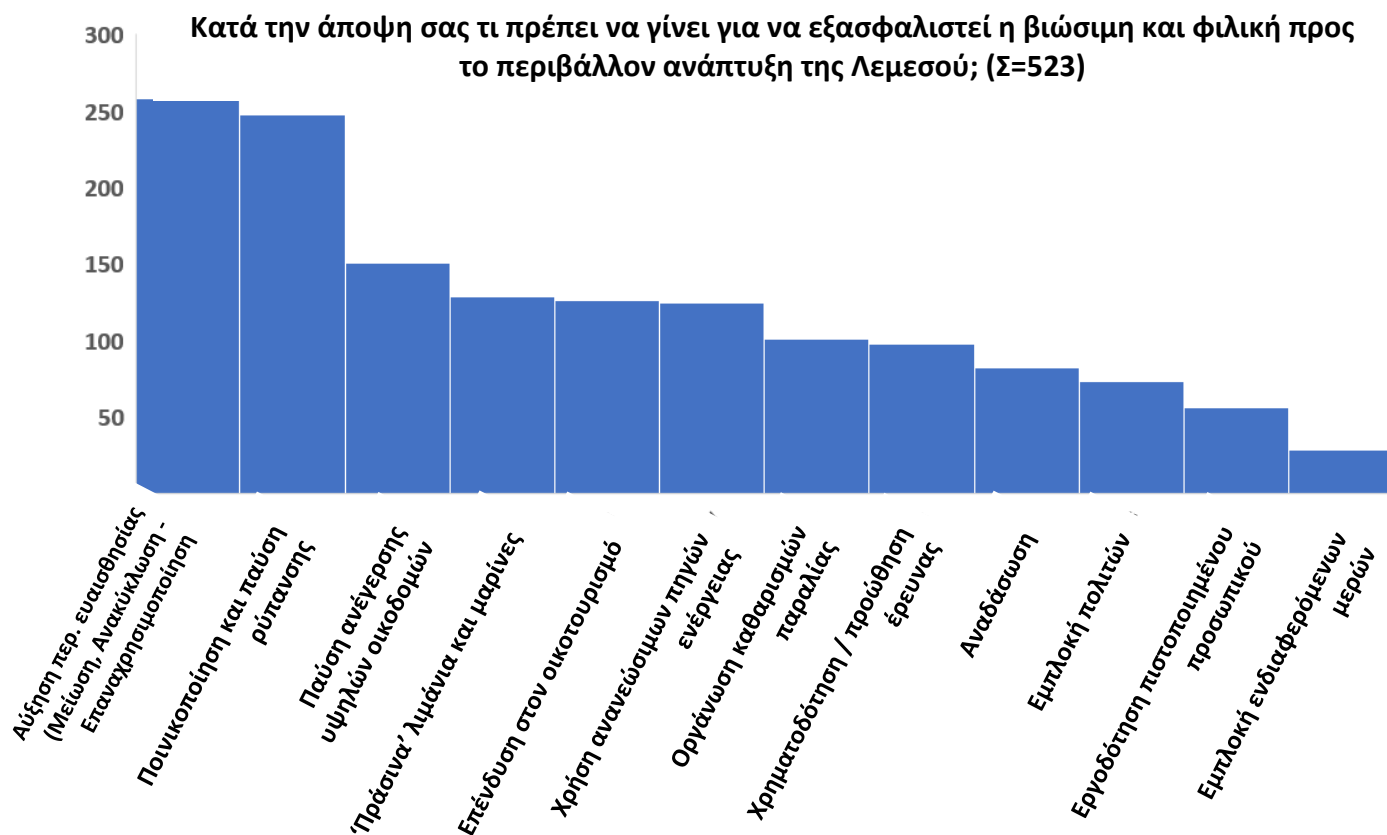
Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων ισχυρίστηκε ότι είναι σημαντικό η Λεμεσός να διατηρήσει την περιφερειακή ηγεσία στη Ναυτιλιακή Βιομηχανία (Σχήμα 13).

Όταν ζητήθηκε να αναφερθούν οι τρεις σημαντικότερες δράσεις για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και φιλικής προς το περιβάλλον ανάπτυξης της Λεμεσού, 1.470 ψήφοι κατατέθηκαν από 523 ερωτηθέντες. Τα αποτελέσματα επισημαίνουν την ανάγκη μεγαλύτερης ευαισθητοποίησης μεταξύ των πολιτών για τη μείωση, την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση, και την ανάγκη επιβολής κυρώσεων και παύση της δραστηριότητας ρύπανσης. Ένα τρίτο σημείο, το οποίο γίνεται όλο και πιο επίκαιρο, είναι η πρόταση να σταματήσει η κατασκευή ψηλών κτιρίων κατά μήκος της ακτογραμμής (Σχήμα 14).

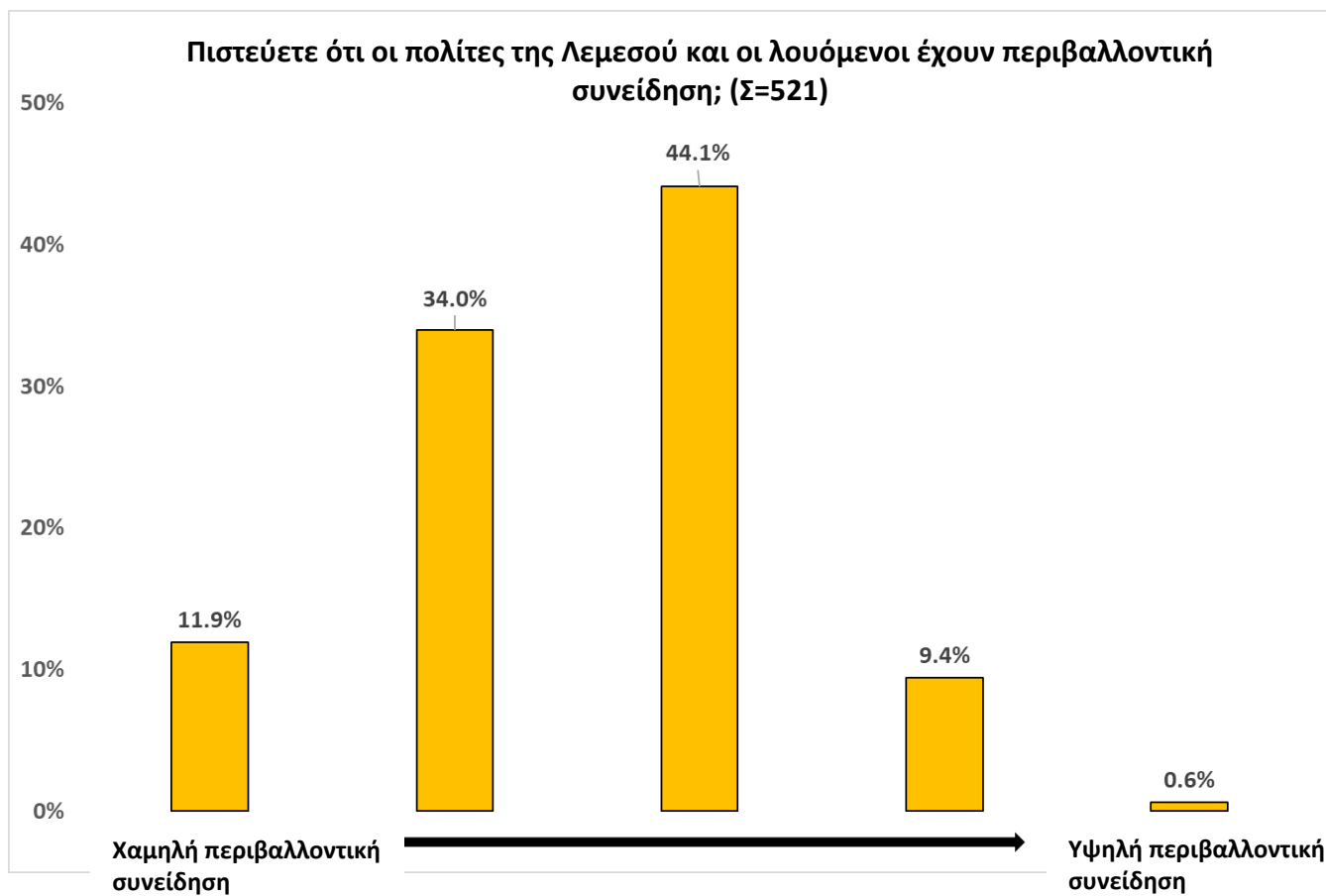
Η έλλειψη περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των πολιτών της Λεμεσού αντικατοπτρίζεται από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων οι οποίοι έκριναν ότι σχεδόν οι μισοί πολίτες της Λεμεσού έχουν χαμηλή περιβαλλοντική συνείδηση, σε σύγκριση με 0,6 % που πιστεύουν ότι οι πολίτες έχουν υψηλή περιβαλλοντική συνείδηση (Σχήμα 15).

Σχήμα 13. Ηγεσία στη Ναυτιλιακή.

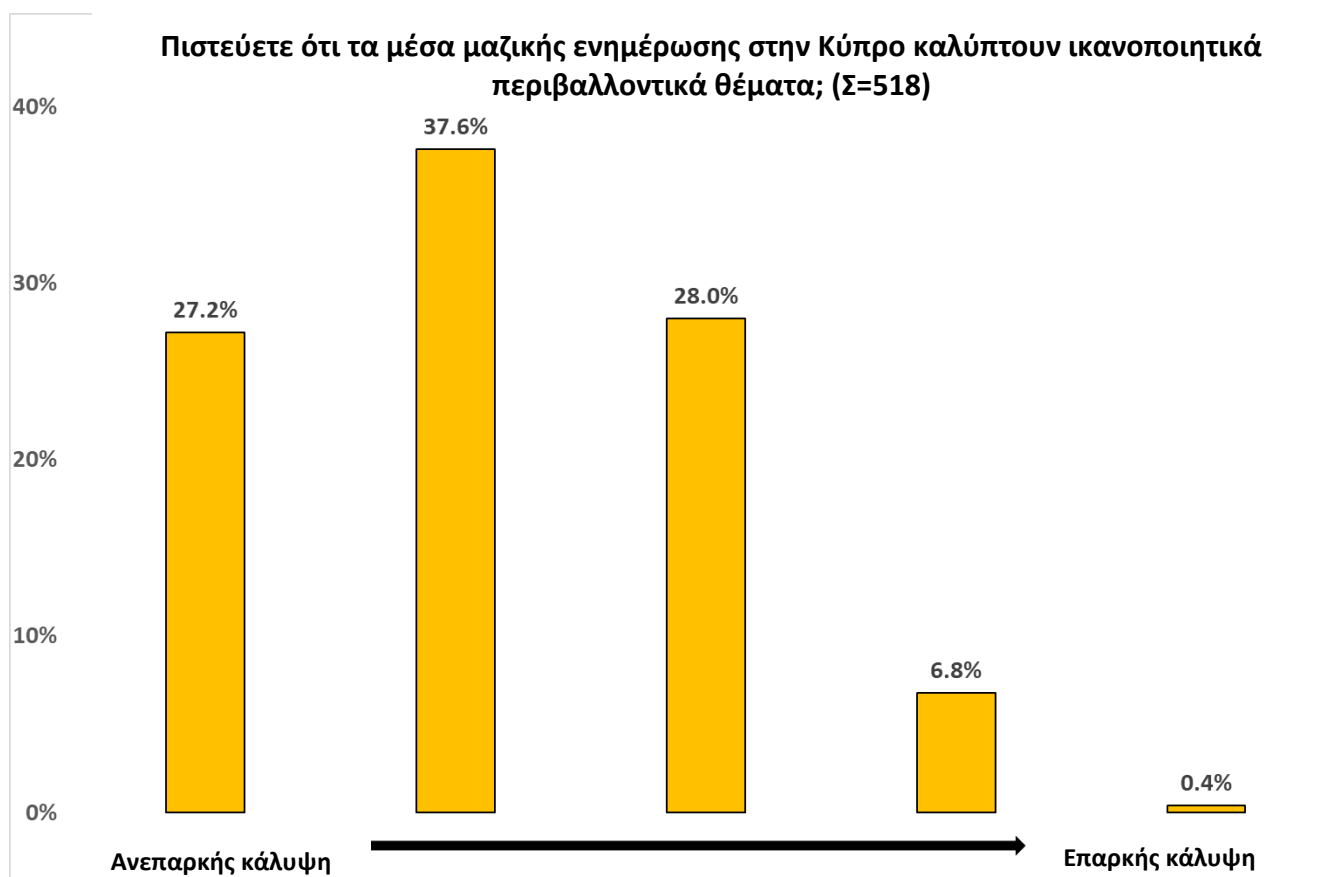
Σχήμα 14. Βιώσιμη και φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη της Λεμεσού.

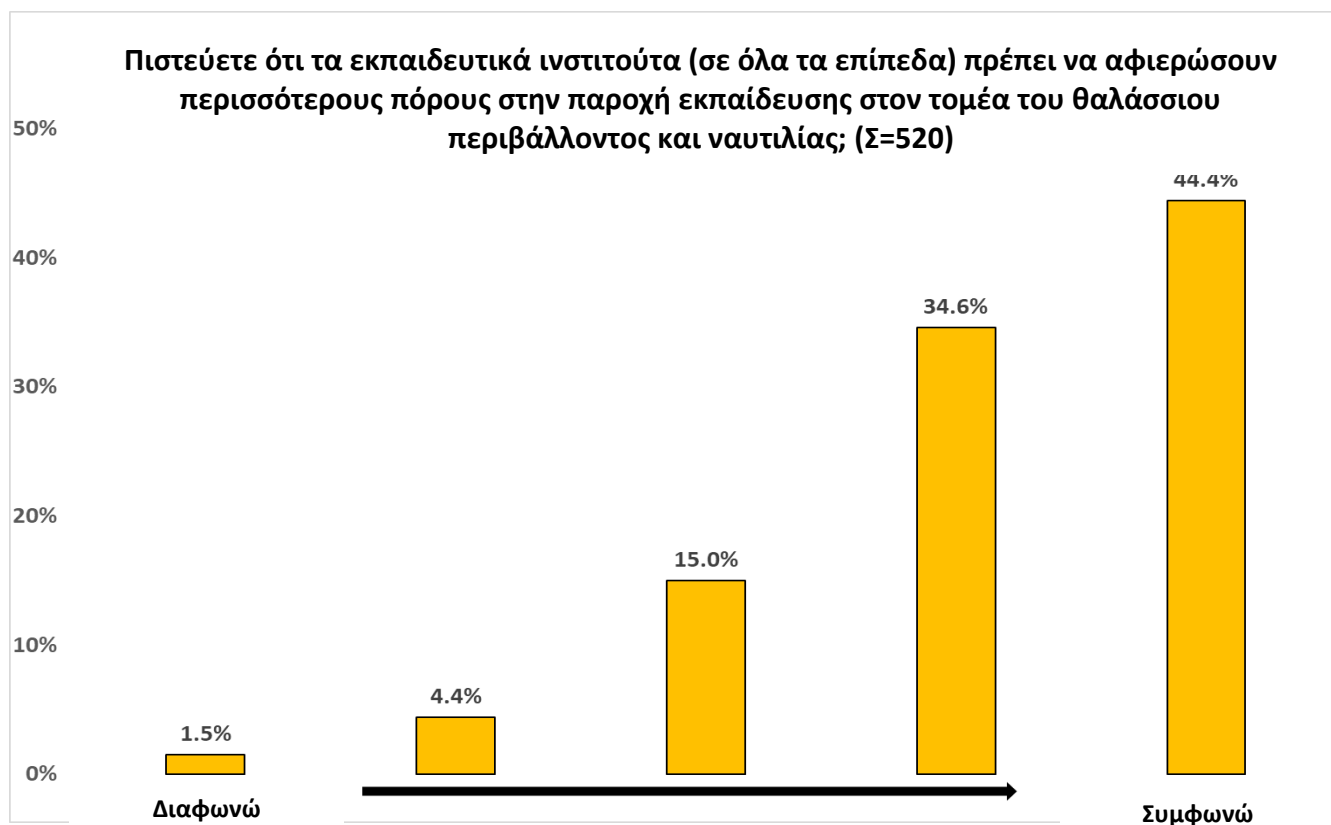
Σχήμα 15. Περιβαλλοντική συνείδηση πολιτών.

Η κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το κατά πόσον τα Κυπριακά μέσα ενημέρωσης καλύπτουν επαρκώς περιβαλλοντικά ζητήματα δόθηκαν κυρίως αρνητικές απαντήσεις, υποδεικνύοντας την αντίληψη του κοινού για την ανάγκη μεγαλύτερης κάλυψης των μέσων ενημέρωσης (**Σχήμα 16**).

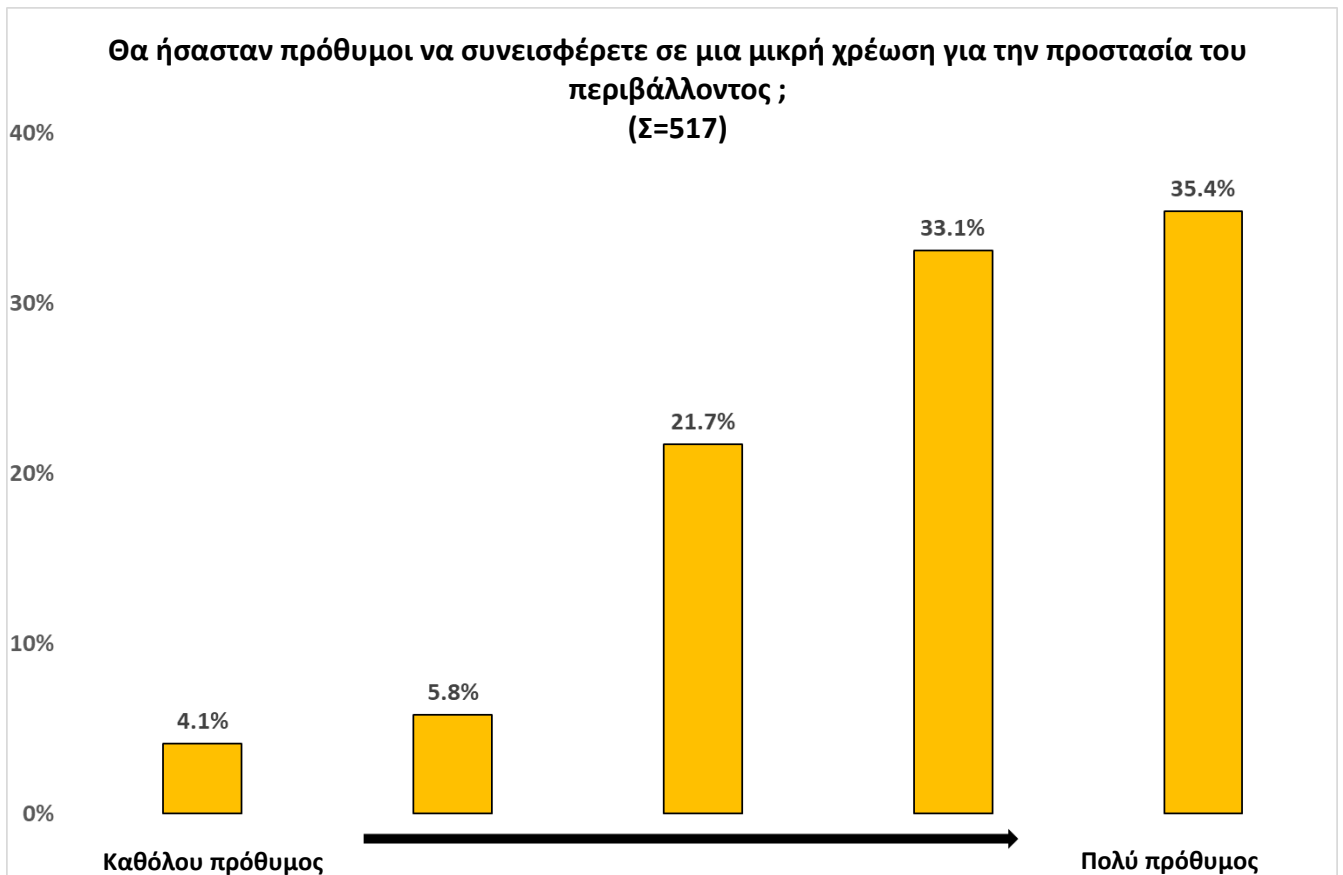
Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν επίσης συντριπτική υποστήριξη στην ιδέα ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των επιπέδων πρέπει να αυξάνουν τη συμβολή τους στην παροχή θαλάσσιων περιβαλλοντικών και ναυτιλιακών μελετών (**Σχήμα 17**). Δήλωσαν επίσης ότι είναι πρόθυμοι να συμβάλουν σε ένα μικρό τέλος ή επιβάρυνση/χρέωση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (**Σχήμα 18**).

Σχήμα 16. Η κάλυψη των περιβαλλοντικών θεμάτων από τα μέσα ενημέρωσης.

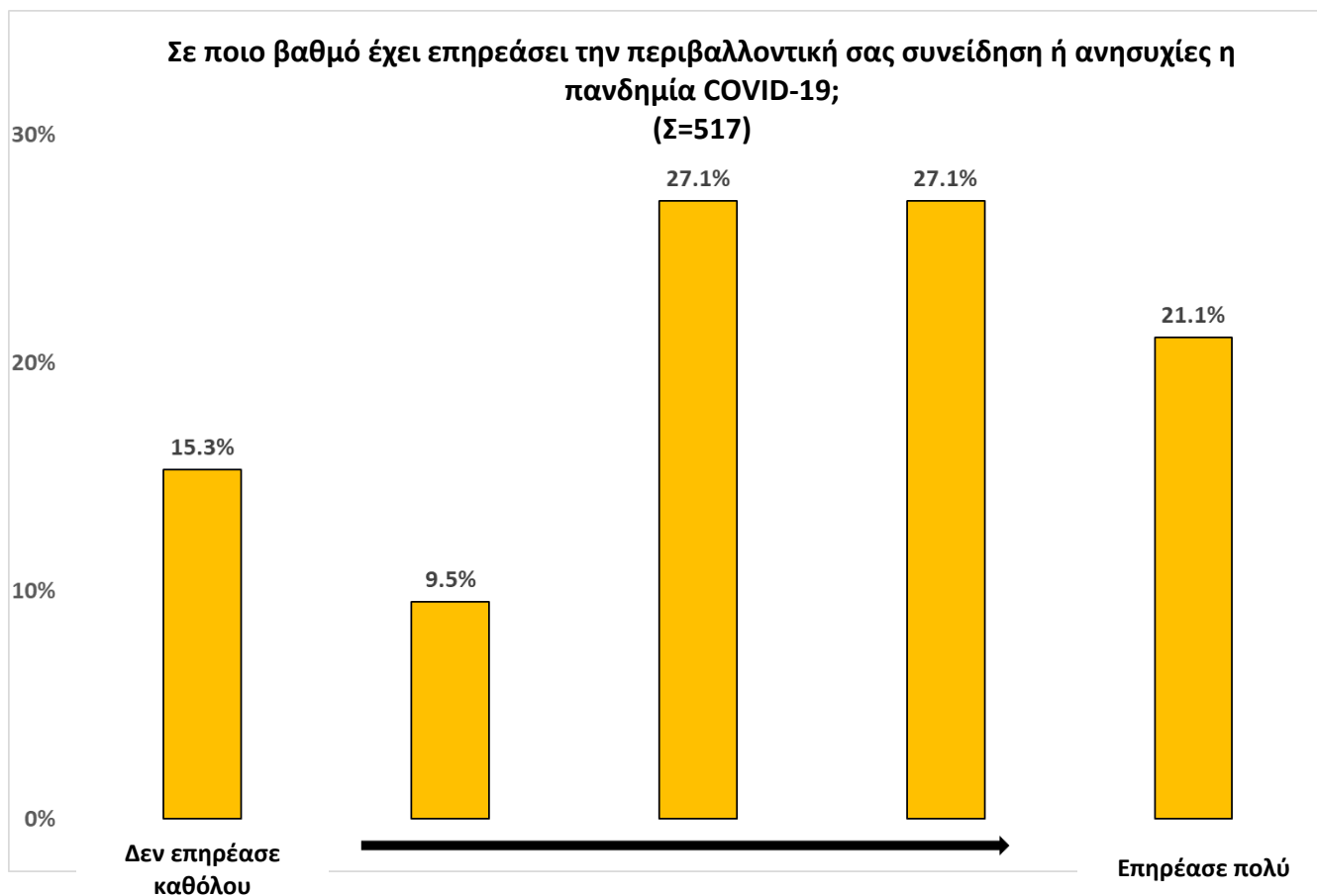
Σχήμα 17. Πόροι για την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

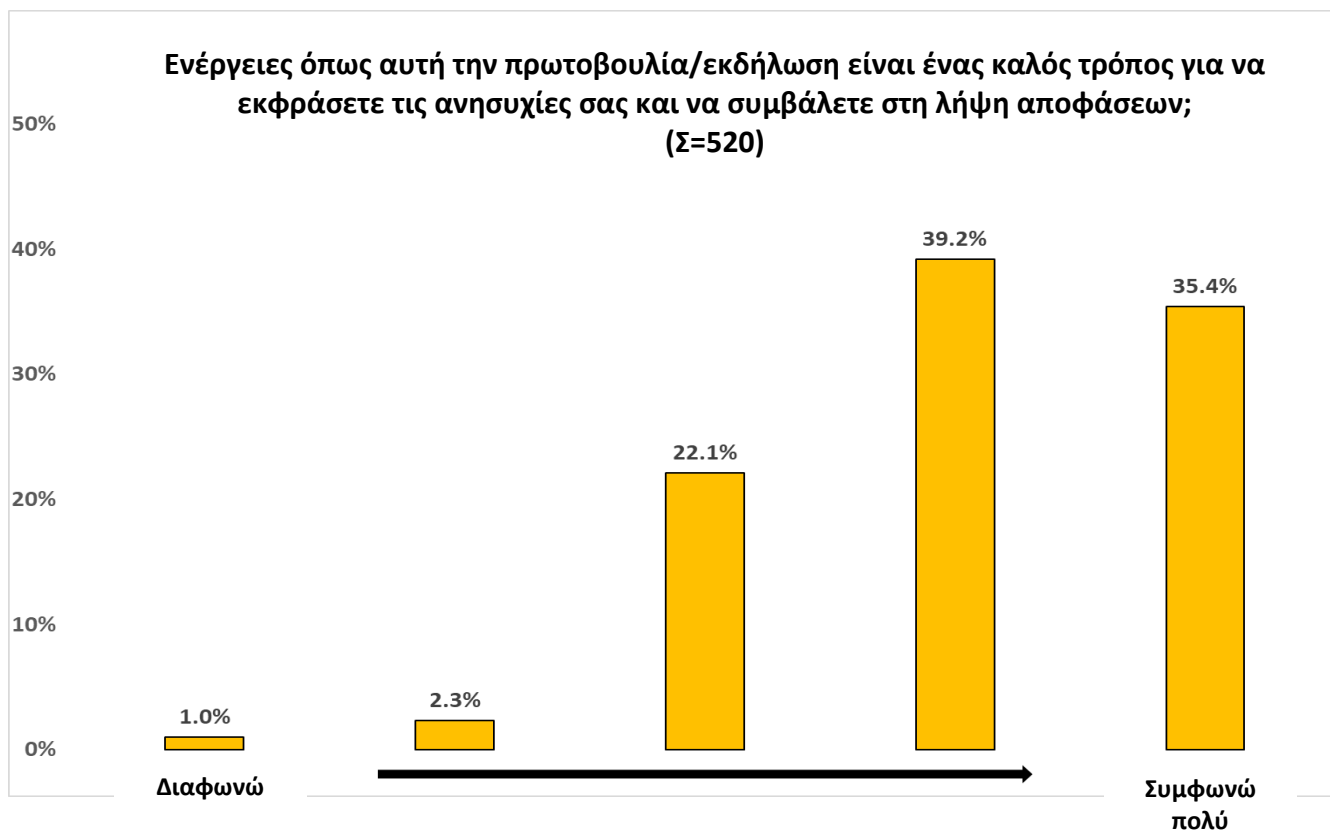
Σχήμα 18. Εθελοντικές συνεισφορές.

Ο αντίκτυπος του Covid-19 στην επίδραση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης υπήρξε αισθητός. Συνολικά το 48% των συμμετεχόντων ανέφερε ότι είτε επηρεάστηκαν (27%) είτε επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό (21%). Από την άλλη πλευρά, ένα μεγάλο ποσοστό 15% δεν ανέφερε καμία επίδραση, ενώ το 10% ήταν μόνο λίγο επηρεασμένο. Τέλος, ένα άλλο 27% δεν μπόρεσε να διατυπώσει άποψη σχετικά με το κατά πόσον το Covid-19 επηρέασε την περιβαλλοντική τους συνείδηση (**Σχήμα 19**).

Η έρευνα ολοκληρώθηκε ζητώντας από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν τη χρησιμότητα των δημόσιων εκδηλώσεων/πρωτοβουλιών ως πύλη επικοινωνίας των ανησυχιών και επηρεασμού της λήψης αποφάσεων. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες, λίγο κάτω από το 75%, συμφώνησαν σθεναρά και σε μεγάλο βαθμό ότι τέτοιες εκδηλώσεις ευνοούν τη συμμετοχή του κοινού στην περιβαλλοντική πολιτική (**Σχήμα 20**).

Σχήμα 19. Αντίκτυπος του COVID-19 στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση ή ανησυχίες.

Σχήμα 20. Χρησιμότητα των εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης του κοινού.

Συμπεράσματα

Η έρευνα αποκάλυψε ότι η κύρια προτεραιότητα σε σχέση με τις μεγάλες ανησυχίες για το παράκτιο περιβάλλον είναι η βελτίωση της ποιότητας των παράκτιων υδάτων, ακολουθούμενη από τη βελτίωση των παραλιών. Το εύρημα συνάδει με την άποψη ότι το κύριο όφελος ενός υγιούς οικοσυστήματος για τους Λεμεσιανούς είναι η παροχή θαλάσσιων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.

Οι παραλίες της Λεμεσού χαρακτηρίστηκαν ως «μέτριες» όσον αφορά την ασφάλεια και την καθαριότητα, ενώ τα ξενοδοχεία, τα εμπορικά πλοία και το σύστημα αποχέτευσης αναγνωρίστηκαν ως η κύρια πηγή ρύπανσης λυμάτων στα παράκτια ύδατα και τις παραλίες. Μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων αντιλαμβάνονται τα ψηλά κτίρια ως ανερχόμενη απειλή για τα θαλάσσια οικοσυστήματα της Λεμεσού. Εξίσου σημαντική ήταν και η έλλειψη ευαισθητοποίησης των πολιτών ως σημαντική απειλή για τα τοπικά θαλάσσια οικοσυστήματα. Η ανάγκη για αυξημένη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση φαίνεται να ενισχύεται εν μέσω της πανδημίας COVID-19.

Η έρευνα επισημαίνει επίσης την ανάγκη για σχετικές αρχές να βελτιώσουν την επιβολή και την αποτελεσματικότητα των ελέγχων και της αστυνόμευσης. Σύμφωνα με την περιορισμένη ευαισθητοποίηση των πολιτών, οι περισσότεροι ερωτηθέντες δεν γνώριζαν σε ποιο αρμόδιο φορέα αναφέρουν ένα περιστατικό ρύπανσης. Η πλειοψηφία επισήμανε ότι η κάλυψη περιβαλλοντικών θεμάτων από τα μέσα ενημέρωσης όσο και οι εκπαιδευτικοί πόροι είναι ανεπαρκείς και πρέπει να αυξηθούν. Φαίνεται ότι πρέπει να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερες μέθοδοι για την κοινοποίηση της δομής και των ρόλων των περιβαλλοντικών αρχών στους πολίτες.

Τέλος, οι ερωτηθέντες τόνισαν την ανάγκη διατήρησης της περιφερειακής ηγεσίας στη Ναυτιλιακή Βιομηχανία από την πόλη της Λεμεσού και τόνισαν την ανάγκη των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων να ενσωματώσουν περισσότερη ναυτιλιακή και περιβαλλοντική εκπαίδευση στα προγράμματα σπουδών τους. Παρά την οικονομική κρίση, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι είναι διατεθειμένοι να δεσμευτούν σε χρεώσεις/τέλη για την αύξηση της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Η έρευνα εντόπισε τους τομείς στους οποίους οι πολίτες έχουν τις περισσότερες ανησυχίες. Τώρα αναπτύσσουμε ένα σχέδιο μελετών για τη συλλογή δεδομένων και στατιστικών για να ενημερώσουμε τους πολίτες και να καθορίσουμε αν το θέμα είναι θέμα αντίληψης ή πραγματικότητας. Ο διάλογος παραμένει ανοικτός έτσι ώστε να υπάρχει ενημέρωση και διαφάνεια σε θέματα όπως προτεραιότητες, αποφάσεις και δράσεις που λαμβάνονται και σχετίζονται με τη Γαλάζια Ανάπτυξη της πόλης Λεμεσού.

Δρ. Άγγελος Μενελάου
Τμήμα Ναυτιλίας και Εμπορίου
Σχολή Νομικής και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Frederick University